

KERTINĖ PARAŠTĖ

Kovo 11-oji amžiams

Kovo 11-oji, kada minime Lietuvos nepriklausomybės atstatymą, yra dovana amžiams. Dabar, praėjus penkeriems metams darbo ir rūpestio, kančios ir gedulo, ir vis atsinaujinančios vilties, galime atpažinti tą amžiną dovaną mūsų gyvenimuose. O tai yra toks neapsakomai didelis dalykas, kai gyvename pasaulyje, kur visas aplinkui mus (ir mes patys) keičiasi, nyksta, nelieka. Tuo tarpu ta šventė liudija kažką išliekančio, tai šviesi akimirka, kai lietuvių viltis ir ryžtas išsipildė, tapo tikrove, drąsos pagimdyta. Kokios belauktų tragedijos, išpardavimai, skausmai, šita diena lieka. Net jei Lietuva nelaimingai vėl prarastų savo nepriklausomybę, tos šventės reikšmė tik sustiprėtų, ragindama mus net darkart pralaužti ir sugriauti nepakenčiamą tikrovę ir dabartį. Kovo 11-oji yra amžiams ir jos niekas negali atimti.

Prisiminti tą dieną prieš penkerius metus taip lengva. Tampa lengviau su kiekvieneriais metais, ir ji liks atmintyje ir vaizduotėje iki mirties. Liks viltyje perduoti tą atminimą kitoms kartoms, kaip senelis kadaise pasakojė man apie kitą dieną: jis tada buvo jaunas kaimo berniukas, vieną vasario mėnesį skambėjo bažnyčios varpai, ir kunigas bėgo keliu šaukdamas „Lietuva kelias! Lietuva kelias!“ O pats prisimenu rytą po nepriklausomybės atstatymo pa-

skelbimo mažoje šalyje už vandenyno. Po budėjimo nakties išėjau dar tamsoje pasitikti laikraščiu, atvežamų į visą parą atdarą krautuvelę. Kiekvieno dieninio pirmame puslapyje žodžiai šaukė žinią apie Lietuvos drąsą. Lauke atsargiai einu, žingsnis po žingsnio, jausdamas supančią ramybę, išbrovusių ir mirtingųjų gyvenimus. Virš pastatų švito nauja šviesa. Ir aušros tyloje pabudę paukščiai visu balsu čiulbėjo, lyg tardami pirmą žodį. Širdžiai – sustingusiai iš pagarbos baimės prieš atsinaujinančią visatą, jų dainos buvo kurtinančio garsumo. Tai buvo kaip pirmas rytas, pirma aušra, pirmas garsas, čiulbesys, prabilimas.

Vienas žmogiško gyvenimo egzistencinių pokštų, tarp daugelio, yra tai, kad žmogus vis svajuoja pabaigas, užbaigtis, galutinius pasiekimus. Kai tuo tarpu gyvenimas ir visata, gyvastis, yra grynas procesas ir nesiūbantis judesys. Turbūt iš šios užbaigimo svajonės kyla tokios kalbos, kurias kartais sutinkame knygose ar išgirstame: esą 1990 metų kovo vienuoliktoji buvo neįspūdinga, prastai suorganizuota, nepergalvota, nemaloni staigmena. Tame pasisakyme girdima, kaip vieniša asmenybė džiaugiasi savo autonomija, savo intelektualiniu pranašumu, švenčia savo nepajėgumą dosniau- siam atsidavimui kam nors didelio.

O iš tikrųjų buvo visai kitaip. Kovo 11-oji, tas pasaulio atnaujinimo momentas, neatsitiko savaime. Čia gal ir yra didžiausias stebuklas, kad tai buvo ne gamtos įvykis, ne kas nors už mūsų, bet žmonių kūrinys – valios pareiškimas, žmogaus įveiktas laisvės pripažinimo kelias, idealo įkalbėjimas valstybėms, kurios nenorėjo apie jį girdėti. Kur įvyko Kovo 11-oji? Arba ji įvyko lietuvių širdyse, arba ji visai neįvyko.

Kovo 11-oji buvo ne užbaigimas, bet pradžia, kai pabudome iš Lietuvos išlaisvinimo sapno, su nauja užduotim – svajoti pabudę – išsvajoti savo idealų Lietuvą ir imti ją statyti kartu. Šventajame Rašte pasakojama, kaip Dievas savo sukurtą pirmą žmogų galingai apdovanojo, pavesdamas jam vienam uždavinį duoti visiems sukurtiems gyvūnams vardus, kviesdamas žmogų prisidėti prie Jo kūrimo darbo, kuriuo žmogus yra panašiausias į savo Sutvėrėją ir labiausiai atitinka savo pašaukimą. Kaip tą pirmą rytą Šventajame Rašte, taip ir Kovo 11-oji buvo pradžia kūrimo darbai, o ne pabaiga.

Net tas sunkiai išsikovotas valstybingumas nėra galutinis savo tautai priklausymo tikslas, o priemonė dar platesniam, kur kas svarbesniam tikslui ir pašaukimui – vystymui kultūros ir gyvenimo būdo, kurie įpramina istorinę raidą šitos visuomenės, šitos šeimos, šitos mažos žmonijos dalies. Jei būtų toks dalykas kaip „galutiniai“ mums, mirtingiesiems, tai galutinai tautiškumui yra siekiama įnešti savo indėlį į žmonijos istorijos ir jos patirties pilnatvę. Kovo 11-oji buvo pradžia, kuri įvyko mums, žengiant toliau į dar aukštesnių siekių ateitį. Iš Kovo 11-osios turėjo prasidėti ne vien nauja valstybinė Lietuva, bet ir naujas lietuvis. Tas lietuvis nevertas, kuris savyje nekuria jos. Nepastoviam pasaulyje ir tokiuose pačiuose gyvenimuose, Kovo 11-oji yra ta liekanti pradžia, kviečianti mus tapti savimi.

v.g.l.

Atgimimo laikais Vilniuje – Katedros aikštė 1988 m. spalio 26 d.

Kestučio Svėrio nuotrauka

Lietuvos Respublikos teismų sistema

REGINA NARUŠIENĖ

Lietuvos žmonės per penkiasdešimt sovietinės okupacijos metų prarado pagarbą teisminei sistemai. Be pagarbos teismams žmonės negali gyventi ir vadovautis įstatymais. Vienas iš svarbiausių šiandienos uždavinių yra Lietuvos žmonių teisinės kultūros ugdymas. Lietuviams reikės surasti būdą atkurti patikėtiną teisinę valstybę.

Pirmasis teisinės valstybės kūrimo etapas yra, kai teisinė valdžia yra atskiriama nuo vykdomosios valdžios. Šis valdžios atskyrimas yra pagrindinis teisinės valstybės principas. Tiek valstybė, tiek pilietis turi vienodai paklusti įstatymams. Jei teismai įstatymų neįgyvendins, visai nėra ko įstatymus ruošti ar priimti.

Bet koks racionalus planavimas taptų neįmanomas, jeigu teisinė santvarka būtų nestabili, jei dažnai keistųsi ūkį ir nuosavybę reguliuojantys įstatymai, jei teismai neužtikrintų sutarčių ir kitų įsipareigojimų vykdymo. Lietuvoje šiuo metu nėra veiksmingos ir pastovios teisėtvarkos sistemos. Nei laisvės, nei demokratija nėra įmanoma be teisėtvarkos.

Lietuvos teismų sistemos pamatai buvo padėti 1992 metų vasario mėnesį, kuomet tuometinė Aukščiausioji taryba priėmė Lietuvos Respublikos teismų įstatymą. Teismų sistema buvo sudaryta iš penkių pagrindinių dalių: Aukščiausiojo teismo, Konstitucinio teismo, Apeliacinio teismo, Apygardų teismų ir Apylinkių teismų.

Aukščiausiojo teismo vyriausias teisėjas yra Mindaugas Lošys, pasiūlytas, ryžtingas ir kompetentingas teisėjas. Aukščiausiojo teismo teisėjai yra skiriami Respublikos prezidento ir tvirtinami Seimo. Visi 41 šio teismo teisėjai buvo išrinkti po Nepriklausomybės atkūrimo 1990 m. kovo 11 d. ir pagal tuo

metu galiojusį teismų įstatymą gavo įgaliojimus dešimčiai metų. Dabar veikiantis Lietuvos Aukščiausiasis teismas yra likviduojamas ir jo veikla bei šio teismo teisėjų įgaliojimai nutraukiami 1994 m. gruodžio 31 d. – pagal 1994 metų birželio 15 dieną nuspremtą Seimo įstatymą – Nr. I-497.

Keliu čia klausimą: ar šiuo Aukščiausiojo teismo likvidavimu nesulikviduojama teisinė sistema Lietuvoje? Ar per tokį trumpą laiką galima įkurti naują teismą ir ar jis gali normaliai funkcionuoti? Ar tik nėra įvykęs mums pažįstamas politinis „išvalymas“?

1992 metų spalio mėnesį priimta Lietuvos konstitucija padėjo pamatus Konstituciniam teismui, kuris buvo sudarytas 1993 metų vasario mėnesį priėmus Konstitucinio teismo įstatymą. Teismas susideda iš devynių teisėjų, kurie yra skiriami neatnaujinamam devynerių metų terminui. Kas treji metai vienas trečdalis Teismo turi būti atnaujina- mas. Seimo tvirtinamas kandidatas vienodu santykiu siūlo Respublikos prezidentas, Seimo pirmininkas ir Aukščiausiojo teismo pirmininkas. Iš prezidento pasiūlytųjų kandidatų Seimas parenka Teismo pirmininką.

Kandidatas į teismo teisėjų privalo būti Lietuvos pilietis ir turėti bent dešimties metų teisininko stažą.

Pirmą kartą Konstitucinis teismas susirinko 1993 metų rugsėjo 15 dieną. Jo pirmininkas yra Juozas Žilys, apie 50 metų amžiaus, neturintis teisėjo patirties. Kiti skirtieji Teismo nariai yra Pranas Rasimavičius, V. Paulionis, Kęstutis Lapinskas, Teodora Staugaitienė, Stasys Šedbaras, Stasys Staciokas. Per šį trumpą laiką dar yra sunku spręsti, koks tas teismas bus ir ką jis teiks daryti. Šie teisėjai yra šviesūs žmonės, tačiau tik laikas parodys, ar jie sugebės atsiriboti nuo politikos.

Tiek Apeliacinis teismas, kuris bus vienintelis, tiek Apygardų teismai, kurių, atrodo, bus penki, kol kas dar neįgyvendina. Pagal Seimo priimtus įstatymus Nr. 498 ir 480, jis turėtų pradėti veikti 1995 metais. Apygardų teismų teisėjus skiria Respublikos prezidentas pats vienas. Iš 264 teisėjų vietų 54-juose Apylinkių teismuose 260 teisėjų jau yra paskirti. Vyriausias teisėjas Mindaugas Lošys praše Seimo papildomų teisėjų, kad teismai nebūtų taip apsunkti bylų krūviu. Iki šiol bylos dėl žemes ir parenka Teismo pirmininką.

(Nukelta į 2 psl.)

Šiame numeryje:

Kovo Vienuoliktoji • Lietuvos teismų sistema • 19-ojo amžiaus Lietuvos puošėjas Karolis Podčasinskis • Juditos Vaičiūnaitės eilėraščiai • Smuikininkas Raimundas Katilius ir pianistas Leonidas Dorfmanas JAV • Virginijos Bruožytės-Muliolienės koncertas Detroite • Kvietimas dalyvauti parodoje „Sumuštinis“ • Naujos knygos • Nuomonės ir pastabos

... ir Atgimimo laikais Čikagoje – 1990 metų pavasarį Marquette Park'e, laukiant Čikagos burmistro Richard M. Daley.

Jono Kuprio nuotrauka

* Paskaita, skaityta 1994 m. lapkričio 4 d. Balzeko Lietuvių kultūros muziejuje, Čikagoje. Teisininkė Regina Narušienė yra dabartinė JAV Lietuvių Bendruomenės Krašto valdybos pirmininkė.

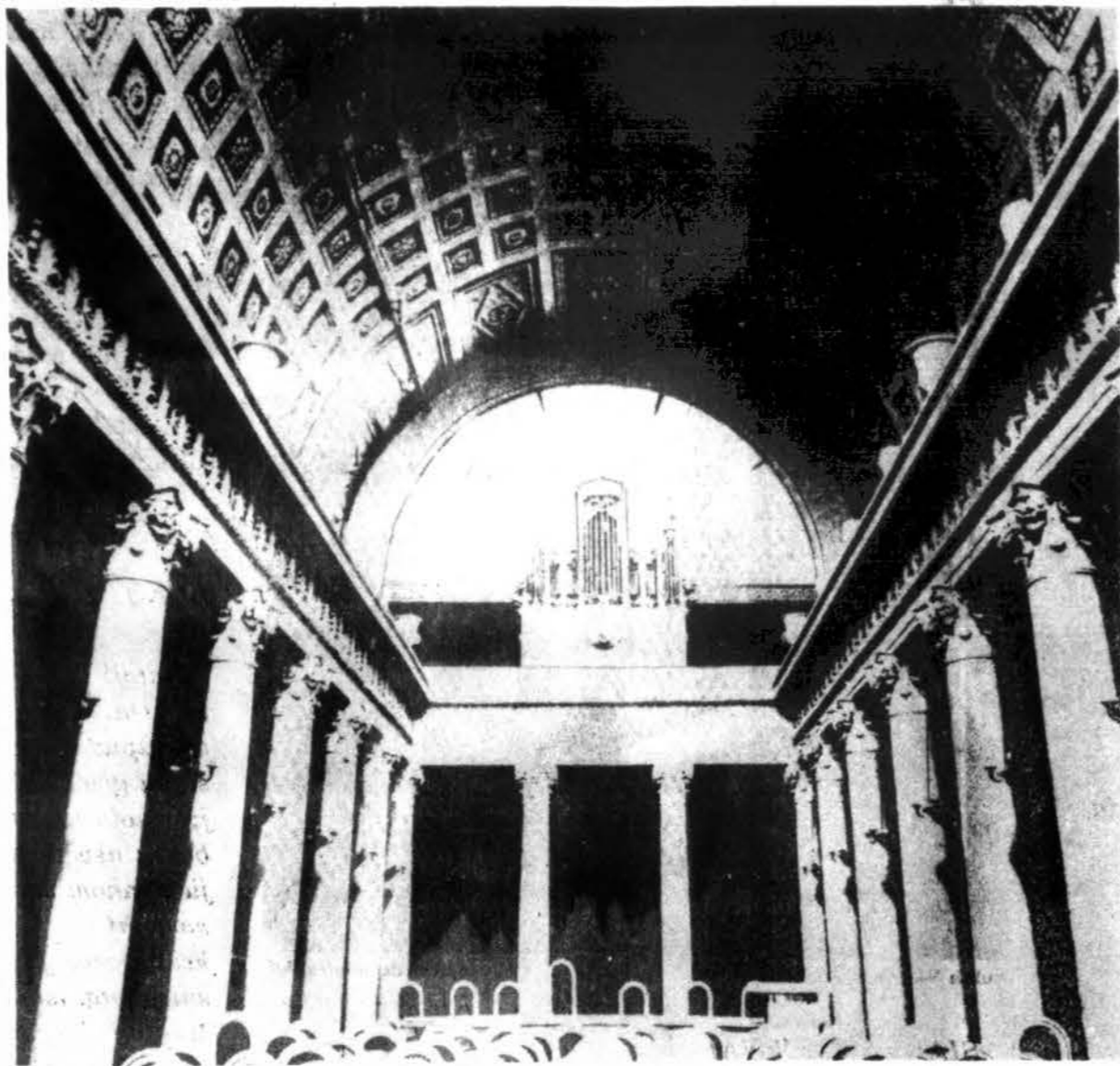
Devynioliktojo amžiaus Lietuvos architektas Karolis Podčasinskis (1790-1890)

JURGIS GIMBUTAS

Iš praejusių šimtmečių Lietuva paveldėjo šimtus stilingų mūrinių pastatų. Jų matome ne tik didžiuosiuose miestuose, bet ir dvaruose visame krašte. Kas sukūrė visa tai? Istorija byloja apie turtingus pastatų mecenatus, ypač bažnyčių, bet retai tepisimena jų kūrėjus architektus ar inžinierius. Knygų ir turistinių leidinių iliustracijose pažymima, kas fotografavo pastata, o ne kas sukūrė. Vieni architektai būdavo pakviečiami iš Vokietijos ar Rygos, kiti iš Italijos ar Austrijos. Tačiau buvo nemaža ir vietinių, išsimokslinusių Vilniuje ir užsienyje. Iki šiol turime tik du viršalus apie vietinius Lietuvos architektus: Eduardas Budreika parašė apie Lauryną Stuoką-Gucevičių, gimusį Kupiškio parapijoje (knygos išleistas 1954 ir 1965) ir Vladimiras Zubovas parašė apie Tomą Žebrauską, gimusį prie Naugarduko, tačiau visada dirbusi Lietuvoje (knyga išleista 1986).

Dabar jau turim išsamią monografiją *Architektas Karolis Podčasinskis*, parašytą Vytauto Levandausko. Knyga išleido Vilniaus Dailės akademija 1994 metais (Vilniaus Dailės akademijos darbai, t. 4). 160 puslapių, 92 paveikslai, tiražas – 2000. Karolis Podčasinskis gimė Žirmūnuose 1790 m. lapkričio 7 d. Tai dvaras netoli Vilniaus, pusiaukelėje tarp Eišiškių ir Lydos. Mirė Vilniuje 1890 m. balandžio 2 d. Rasų kapinėse tebestovi mūrinis antkapis. S. Abramauskas savo straipsnyje apie Podčasinskį, dar 1974 metais išaiškino, kad Karolio senelis buvo Povilas Pečiūnas (Pieczun) – dailidė, medinių dvarų ir bažnyčių statybininkas. Kunigaikštis Karolis Radvila išrūpino bajorystę Karolio tėvui Jonui apie 1772 metus, tada pakeitęs jo pavardę į Podčasinskį. Mokslinių straipsnių apie Karolio Podčasinskio darbus yra paskelbęs E. Budreika ir V. Levandauskas, šios monografijos autorius.

Čia nagrinėjamo veikalo turinys toks: Literatūros ir šaltinių apžvalga; Gyvenimo puslapiai

Vilniaus universiteto aula (1991 metų nuotrauka)

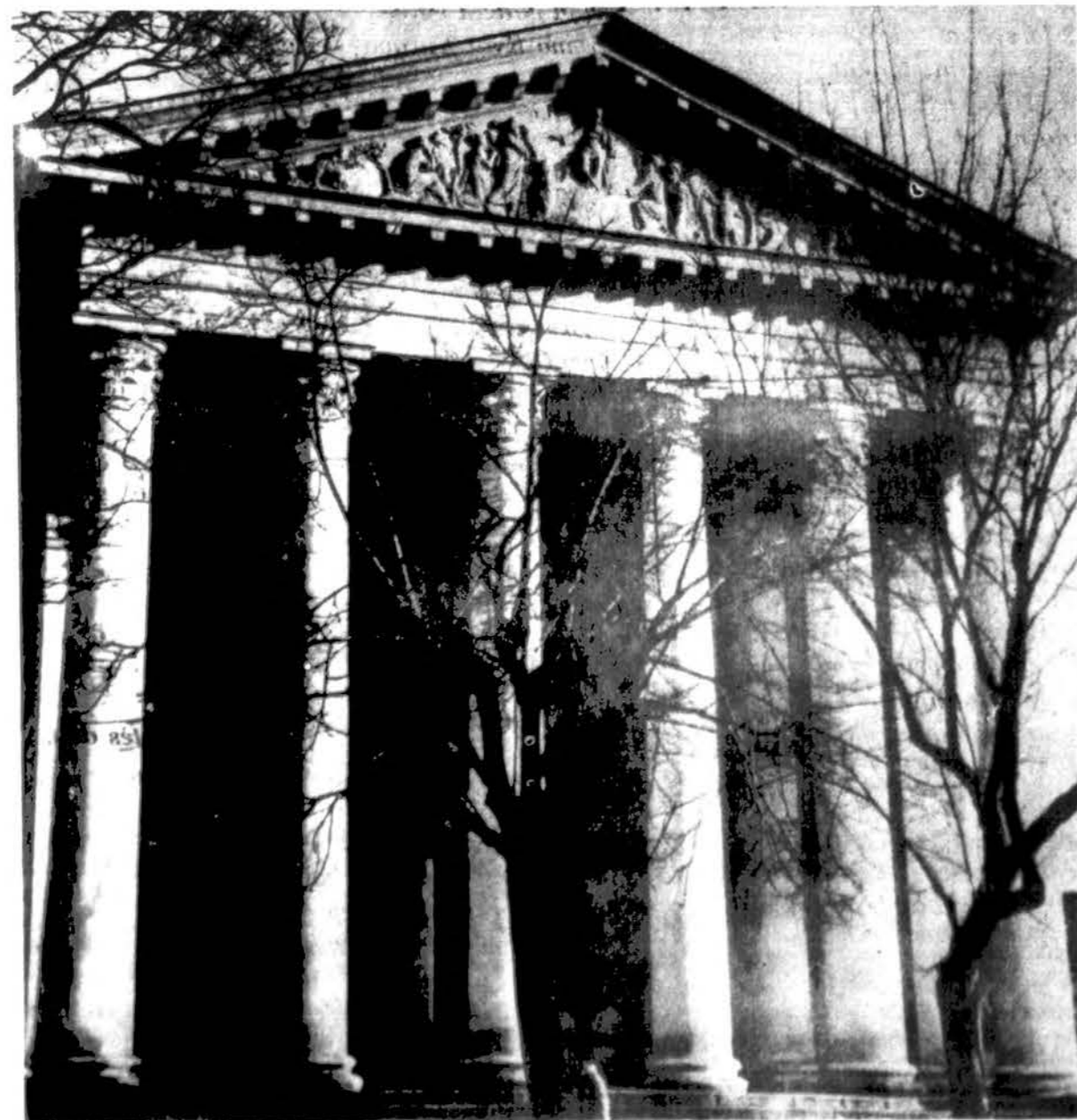
(biografija); Architektūrinė kūryba; Svarbiausieji remontai, rekonstrukcijos, statybų priežiūra; Teoriniai darbai; Šaltinių publikacijos; Asmenvardžių rodyklė; Reziümė anglų kalba. – Abu veikalų recenzentai, S. Mikulionis ir S. Pinkus, mirė prieš knygai pasirodant. Pirmą kartą atliko Vilniaus universiteto aulos (bibliotekos salės) rekonstrukcija, pakeisdamas Mykolo Šulco projektą. Po to sale, virš pirmo aukšto, buvo išmūrytas skliautas. Aulos 22 kolonų orderis pakeistas į korintinį. Viršutinis skliautas išpuoštas kvadratiniais kesonais. Tokia puošni aula yra išlikusi iki mūsų dienų.

Savo brandžiausiuoju kūrybos laikotarpiu Podčasinskis puoselėjo klasicizmą – to laiko madą. Toks jo 1828 metais suprojektuotas ir tuoj pat pastatytas pastatas yra Vilniuje, Pylimo gatvėje – Evangelikų reformatų bažnyčia. Vienas staciakampė nava papuošta medinių lubų 98 aštuoniakampiais spalvotais kesonais. Fasade portikas su dešimčia korintinio orderio kolonų. Antrasis Podčasinskio klasicistinis kūrinys, daug mažesnis apimties, irgi yra Vilniuje. Tai Šv. Jono bažnyčios keturių kolonų portikas prie pietinio fasado. Dvarų rezidencinių rūmų projektavime profesorius Podčasinskis pasireiškė su vėlyniu klasicizmu ir tada naujoviško romantizmo sinteze. Vienas tokių jo kūrinių yra išlikę Jasiūnų

dvaro rūmai kairiojoje Merkio pakrantėje, į pietus nuo Vilniaus. Statyta pamažu 1824-1828 metais. Abiejų aukštų anfiladiskai išdėstytos patalpos yra simetriškos apie skersinę ir išilginę ašis. Portikas su kolonomis per du aukštus. Rūmų vidus puošnus. Daugumą patalpų ir šiandien dengia veidrodiniai skliautai arba plafonai su rožetėmis. Viršum durų – medžio drožiniai. Sovietiniais metais čia buvo tarybinio ūkio kontora, o kas dabar?

Vilniuje nelemtai pagarsėjusio Tuskulėnų dvarėlio rūmus taip pat projektavo Podčasinskis apie 1825 metus. Romantiškai klasicistinį fasadą kadaise puošė trys skulptūros ant stogo, kaip Katedros ir Evangelikų bažnyčios. Iš tikrųjų tai buvo ne tipiško dvaro rezidencija, o poilsio ir pramogų vila ant Neries kranto, kitapus represijomis, Karolis Podčasinskio architektūrinių kūrinių, ypač gimnazijų ir auditorijų, Vilniaus universiteto pastatų rekonstrukcijos, bažnyčių interjerai (Šv. Jono ir Katedros koplyčių). Pažymėtinas medinės Šaltinėlių bažnyčios projektas, klasicistinio stiliaus su šešių kolonų portiku. Bažnyčia tebestovi.

Biografijos čia nekartosis. Jos santrauka yra *Lietuvių enciklopedijoje*, 23 t., p. 184. Archyvuose išliko ir Vytautas Levandauskas panaudojo nemažą Karolio Podčasinskio laišku ir „raportų“ iš kelionių po užsienius ir studijas tenai. Adresuota Vilniaus universiteto Fizikos ir matematikos fakulteto dekanui ar kitiems pareigūnams, nuo kurių priklausė finansavimas. Tie „raportai“ išsamūs. Rašo ne tik apie savo studijas ir profesines pažintis, bet gan detaliai aprašo ano meto Peterburgą, Karaliaučių, Berlyną, Paryžių, Romą ir daugiau. Pristigęs pinigų, nesivaržydavo pareikalauti jų daugiau. Štai 1818 metais rašė iš Paryžiaus savo dekanui į Vilnių: „Gavau 600 sidabrinų rub. už mokesčių ir tiek pat knygoms; sumokėjus skolas, susitvarkius, kiek leido būtiniausi poreikiai [...], man paliko tiek mažai, kad niekad nedrįsčiau su tokiomis menkomis atsargomis leistis į šitokią kelionę, kokia manęs laukia [Italijon]“. Paryžiuje Podčasinskis nupirko Vilniaus universiteto bibliotekai 29 tomus

Evangelikų reformatų bažnyčios Vilniuje fasadas, 19 a. (architektas Karolis Podčasinskis).

Lietuvos Respublikos teismų sistema

(Atkelta iš 1 psl.)

Ūkių sugrąžinimo teisėiams savininkams daugiausia yra atmetamos.

Daugelis Lietuvos teisininkų mano, kad teismai į įstatymus žiūri per lengvai. Teisėjai nelinkę prisimti atsakomybę, ir daugelis iš jų daro sprendimus savisaugos sumetimais. Kyla taip pat abejonių dėl teisėjų nepriklausomybės, prileidžiant galimybę, kad jie gali būti paperkami ar kitaip įtaigaujami Seimo narių bei vykdomosios valdžios. Nors ir pasitaiko papirkty teisėjų, tačiau dauguma teisėjų stengiasi savo pareigas atlikti sąžiningai.

Teisėjų terminai yra penkeriems metams. Daugelis nerimauja, kad šis laikotarpis yra per trumpas, verčiantis teisėjus rūpintis savo ateitimi terminui pasibaigus. Skirti teisėjus iki 65 metų amžiaus be terminų irgi gali būti negerai. Juk mes gerai žinome JAV bėdas, susijusias su šitokiu iki gyvos galvos teisėjų skyrimu, ypač, kai reikia pašalinti iš pareigų netinkamus teisėjus.

Teismų įstatymo 55-as straipsnis leidžia atšaukti teisėją, jeigu „teisėjas savo poelgiu pažemino teisejo vardą“. Šis straipsnis gali sukelti grėsmę teisėjų nepriklausomybei. Teisejo vardo žeminimas gali būti suprantamas kaip nepopuliarus sprendimas. Toks platus straipsnio aiškinimas gali išaukti piktnaudžiavimą.

Lietuvoje yra daugiau moterų teisėjų, negu daugelyje kitų šalių. Iš 260 teisėjų Apylinkių teismuose yra daugiau negu šimtas moterų. Aukščiausiajame teisme

septynias iš 41 vietos užpildo moterys. Konstitucinis teismas turi vieną moterį teisėją. Kadangi sovietinėje santvarkoje teisminė sistema buvo mažai gerbiama, o taip pat ir dėl paplitusio įsitikinimo, kad moterys labiau linkusios prisitaikyti, į teisėjų suolus buvo skiriama nemažai moterų. Dabar, kai teismai Lietuvoje gali įgauti tikrą autoritetą, reikia tikėtis, kad moterys teisėjos panaikins šį reiškinį ir sustiprins teismų savarankiškumą. Anot Teisingumo ministerijos, nauji teisėjai, paskirti įsigaliojus Teismų įstatymui, sudaro apie pusę visų teisėjų. Jauniausios teisėjos yra 25 metų amžiaus, seniausios 60 metų, o teisėjų amžiaus vidurkis yra 35-40 metų.

Regina Narušienė
Jono Tamuliūno nuotrauka

Lietuvoje teisėjų parinkimas yra dar tik vystymosi tarpsnyje. Kandidatūrų tinkamumas nebuvo svarstomas visuomenėje. Spauda nesidomėjo šia valdžios sritimi. Kandidatų tvirtinimo apklausa tobulėja. Iki šiol ji buvo labai paviršutiniška. Žmonės, vyriausybė bei spauda dar nėra įpratę rimtai žiūrėti į teismines institucijas. Be to, trūksta nešališkų priemonių teisėjams įvertinti. Augant nusikalstamumui, didėjant ekonominėms problemoms, žengiant į laisvą rinką, Lietuva pradeda kreipti didesnę dėmesį į teisingumą ir teisėtvarkos sistemą.

Teisėjų darbas yra ypač sunkus. Iki šiol Lietuvoje vadovaujamosi sovietiniai įstatymais su daugybe pataisų. Įstatymai nėra nuosekliai sutvarkyti. Nei kriminaliniai, nei civiliniai kodeksai nebuvo priimti iškart. Procedū-

riniai įstatymai taip pat atsilieka.

Surasti kvalifikuotus žmones teisėjų darbui yra kitas vargas. Mes turime daug seno raugo mastytojų, pavirtusių laisvos rinkos, žmogaus teisių, privačios žemdirbystės ir teisinės valstybės šalininkais. Nedaug kas supranta ar suvokia teisėtvarkos institucijų svarbą. Reikėtų, kad ir teisėjai, ir tie, kurie siekia jais tapti, pereitų intensyvių mokymosi kursų. Verta pagirti teisėją Mindaugą Lošį už tai, kad jis pasirūpino surašyti laisvą ir sukūrė bei tvarko Aukščiausiojo teismo teisėjų mokymo programą. Teisingumo ministerija sudarė programą naujoms teisėjams ruošti.

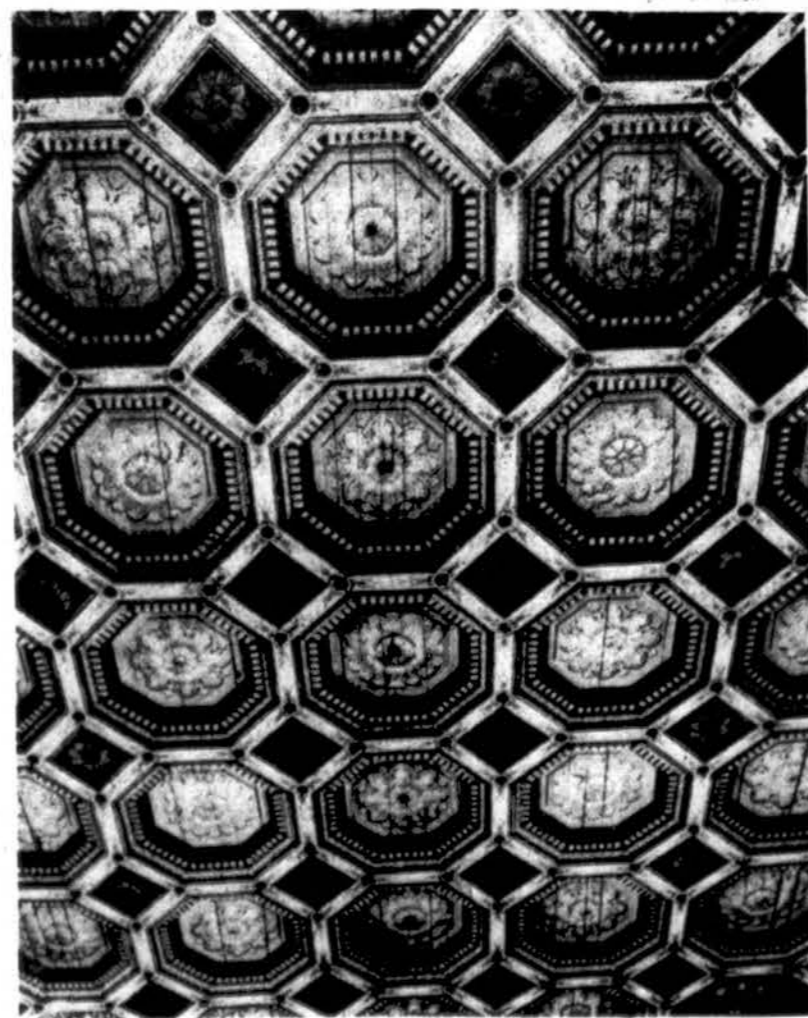
Teisėjai neturi pakankamai priemonių įgyvendinti savo galioms. Jų atlyginimai, nuo 400 iki 800 litų į mėnesį, yra tiek menki, kad daugelis teisėjų apleidžia savo suolus. Teisėjai neturi jokios asmeninės apsaugos. Darbovietės apgailėtinos. Jie neturi galios įtvirtinti savo sprendimus.

Dabar atsiranda pokyčiai, ir teismai atsiderė dėmesio centre. Lietuvos spauda jau daugiau rašo šiuo klausimu, teigdama, kad teismų sistema yra suparalizuota. Atvirai pripažįstama, kad daugelį sunkumų lemia slogi komunistinė praeitis. Sovietinėje santvarkoje teismai buvo pavaldūs visagalei kompartijai. Svarbiausius nutarimus darė komunistų partijos viršūnės, kurios tada nurodydavo teismams, kokią sprendimą jie turi priimti. Neturėjo klusnių teisėjų. Savo vietose dar liko žmonių, nepratusių savarankiškai dirbti, neturintių išvystyto teisingumo jausmo ir reikalingos iniciatyvos. Bausmės atgrasinamoji galia vis mažėja, todėl savo veiksmais žmogus mažai ruoz rizikuoja.

Svarbu priartinti teisinę sistemą prie žmonių. Gal bus reikalinga persigalvoti dėl jūrų įvedimo ir dėl galimybių teisėjus rinkti. Lygiųjų jūrų sistema padėtų piliečiams pasijausti teisinės sistemos dalimi ir ją suprasti. Periodiški teisėjų rinkimai suteiktų jiems taip reikiama nepriklausomybę ir priverstų juos būti atsakingais prieš rinkėjus, o teisėjams padėtų geriau pažinti ir suprasti žmones, jų poreikius ir taip pat padėtų tarnauti tautai.

Norint sumažinti darbo krūvį ir igrilinti pagilinti žinias, gal vertėtų Lietuvoje įkurti siauros jurisdikcijos teismus, pavyzdžiui, jūreivių teismus, žemės teismus, mokesčių rinkimo teismus, nepilnamečių teismus.

Nėra abejonės, kad Lietuvai reikalinga nepriklausoma, gerai paruošta ir pasitikėjimo verta teismų sistema. Svarbu, kad ši sistema būtų atsakinga Lietuvos žmonėms, nes jos svarbiausias uždavinys yra tarnauti žmonėms. Eiga, vedanti į teisinę kultūros išvystymą, užtruks ilgai, tačiau tikėtis, kad ji jau yra prasi-dėjusi.

Evangelikų reformatų bažnyčios Vilniuje lubų fragmentas, 19 a. (architektas Karolis Podčasinskis).

Judita Vaičiūnaitė

ALYVŲ KALNAS

Alyvų kalnas priešais tavo langus
žydruoja neįkopiama skardžiu —
ten šnarandis plikas šakas girdžiu,
bet krūmai prieblando dar niūrūs, blankūs,
dar viskas tik rūke — jų granitu
nuslysi sulytas spindulys —
ir tu
išvysi vėl Alyvų kalno aukštį:
lyg debes aptemusiam dangui
jis dunkso vidury audros bangų.

1983

KALVARIJŲ GATVĖ

Ir vėl — vienaaukščiai mediniai lūšnynai
Prie turgaus,
žaliai nudažytos klabenamos vėjų langinės,
kasdienė aklasiene
tol, kol išauš palanki
lemtis, bet dabar tik viduržemio pūgos
čia stūgaus,
tik sodai, kurie už tvorų,
jų šalti labirintai
jau pumpurus krauna,
jau snieglašos žiedlapiai krinta.

1989

ŠVENTAS JURGIS

Dievdirbių drožtas iš medžio nemirštantis didvyri,
žalias pavasario raiteli, persmeigęs slibina, —
saulė į piešių vainiką tau spindulius įpina,
jok vėl atgijęs ant baltojo žirgo į žydri.

Šventas senolių kary iš auksinių legendų,
amžiams įveikęs vilties erskėčiuotąjį kelia, —
ganos ėriukai dangui, kaip lengvai tave kelia
žemė, žiemos ledinuotąjį išalą kentus.

Žalias ganymo dieve, nutaikęs spindulio ietį,
iškelia žemė tau vyšnios pražyduosią šaką,
tu nugalėjai liepsnom alsuojantį smaką, —
sergėk, šventasis Jurgi, atgimstančią Lietuvą.

1989

MINDAUGO KATEDRA

Nugrimzdusi Mindaugo katedra požemy, —
išnyra per sapną pagoniška gotiška rožė,
įleidus į šventąjį slėnį šaknis iš akmens,
užgriuvusių skliautų šviesa atminty neaptemsta,
nugrimzdus po šimtmečių klodais karališka katedra,
iš požemių kyla malda — gal dar angą atradę
pro dulkes išvysim čia Mindaugo klūpančią dukteri,
jos šaltas šešelis tamsoj tarsi pašauktas krūpteli,
istoriją gaubia naktis, bet skausme išdidžiam
pagoniškas prosenių kryžius išauga iš žemės.

1990

VĒLIAVA

Raito Vytauto atvaizde vėliavoj,
žuvusioj Vilniuj per Katedros gaisrą,
iš pelenų vėl atgijęs
ryškėji miglų
ir šuoliuojai į švintantį gaisrą, —
mitingų minios aikštėj,
nusilenkime Katedrai,
antkapiui,
šventai kapavietei,
tu mus kanopų bilsmu
po erdvėj plevėsuojančia vėliava
burtis vėl pakvietei.

1989

LAIDOTUVĖS

Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės kancleris
Vilniaus vaivada Albertas Goštautas
rūškana nykų lapkričio vakarą,
degant prie karsto žvakėms sidabro žvakidėse,
mitingų Vilniui
skubant į XXI amžių,
vėl bus užmūrytas Katedros kriptoj,
vėl jį paslėps renesansinis antkapis —
jo palaikai su šarvais,
su mirties senovine kauke,
meldžiantis vyskupui ir kunigams,
bus palaidoti sienoj,
Albertas Goštautas,
Lietuvai davęs Statutą,
prie Naugarduko
kovesis su totoriais,
čia karūnavęs mažą Žygimantą,
Katedrai padovanojęs křištolo kryžių
ir sidabrinių auksinių liturginių indų,
mirus XVI amžiuj,
auksu apkaustytą Dievo motinos atvaizdą
prašęs padėti karsto galvūgaly,
nešamas mūsų rankų,
rodomas per televiziją, —
amžiną atilsį,
įrašas aidi maldaknygėj,
ir amžinoji šviesa jam tešviečia.

1989

MITINGAS

Katedrą juosiantis mitingo žiedel/
Žvakių žvaigždynas pro miglą tau švietė,
laukei — juodųjų kariuomenių gnaužtuos
tavo Trispalvė ant bokšto išauš,
akins geltonu, žaliu ir raudonu
plazdesiu, gerklę užgniaužiant raudom,
vėliavos šlapo — prie jų prisilietus
veidu jutai tik viduržemio lietu,
žvakė apgobė delnai, su ugnim
grūmėsi vėjas, tamsoj lyg su nimbu
stoją minia, jos vienybėj — lyg giminės,
ir iš krūtininių prasiveržė himnas,
spengė tyła, —
ir staiga ėmė gausti
Vilniaus bažnyčių varpai iš dangaus.

1990

LYG PĖSČIAS KARŽYGYS

Lyg pėsčias karžygys iš Trakų herbo
tas vyras Katedros aikštėj, šešėly
didžiulės varpinės, jis taip sužvarbo,
nes vėjas vėl pradėjo temstant šėlti,
jis be šarvų, be žirgo, bet barzdotas
rūstus jo veidas ir aštrus lyg ietis
jo žvilgsnis, jis sustoję, kad užstotų
šūkiu mus lyg skydu, ir kviečia šlietis.

1990

REGINA PACIS,
FUNDA NOS IN PACIS

Pro Vilniaus baroko perlą —
šventųjų Petro ir Povilo bažnyčią
Olandų gatve
važiuoja tankai,
veržia
desantininkų žiedas —
virpa skulptūros karių koplyčioj,
plaka šventųjų širdys,
atgyja demonai, drakonai, kentaurai,
fantastiškos šypsančios kaukės —
taikos karaliene,
stiprink mus taikoje!

1990

Judita Vaičiūnaitė

Vytauto Maželio nuotrauka

ŠIAURĖS ATĖNAI

Baltos kolonos šiaurės rūke rūškanam,
Vilniaus kolonos (Katedros, rotušės, rūmų),
mirtos vazonas ūksmėj negyvenamo namo,
gylį versmė po erskėčių laukėjančių krūmu;
renkas į aikštę minia (ji pražūtų už garbę),
tirpančio sniego taurė — drumzlina ir karti,
laiko balkoną —
laiko valstybę sužvarbę
šiaurės atlantai ir šiaurės kariatidės,
kur marmuriniai akropolio laiptai į rūką,
statūs ir slidūs nuo sniegdrabos, ledo ir kraujo,
tankų sutriuškinti kūnai ant žemės,
o skliautai įtrūksta,
plaka širdis, sklidina išdidumo ir gaudulio,
stovi minia švilpesy šiaurės vėjų ir kulku,
stovi lyg statulos, kurtos nežinomų skulptorių.

1991

KRŪMAS RŪKE

Geltonai pražyduos forsythia — krūmas rūke,
kur leidžiasi gatvės nuzulinti laiptai
į purviną skvera,
kur temstant ir liūdint
į širdį žiedų kibirkštis išiskverbia
geltonai pražyduos forsythia — krūmas rūke,
auksinėm žvaigždėm prasiskleidęs,
kai šakos dar plikos, kai šaltas
ir pilkas dar miestas,
sulytas, duobėtas nuo tankų asfaltas,
geltonai pražyduos forsythia — krūmas rūke.

1992

VIKTORIJA

Pergale, gedulo debesiu gobianti
žemiškoj prieblandoj giedanti minia,
karštu alsavimu atitirpdai
apšerkšnėjusias, verksmą sugėrusias vėliavas,
sutemoj tu neryški, dar sustingus,
visa susisupus į miglą žiemine,
įžiebi žvakių plevėnimą
ir išlydi į žvaigždynus sušaudyto vėle.
Pergale, tu įsimaišius slapstaisi aikštėj,
besimeldžiančioj naktį minioj
tavo dar silpnas, bet jau nenumaldomas balsas
stiprėja beginklėj tvirtovėj,
sausio rūstybėje tankų sutriuškintus kūnus
į sniego drobulę vynioji,
kelia net vaikas aukštyn aušroje du mažyčius pirštus
— tavo ženklą, Viktorija.

1991

GRUODIS

Senamiesčio griūvantis vaizdas:
tušti tie namai lyg po maro,
teisuolis, akmenis svaidęs,
vijoklis, nudžiūvęs nuo amaro,
nykiausias tas metų mėnuo,
nugrimzdes į šiltą miglą,
kai miestas upės tėkmėn
gūdas ir pajuodęs sminga,
grėsmingas lektuvo gausmas,
tamsus ledinuotas vanduo,
greta mirtingo žmogaus
net angelas ima skanduoti
tėvynės amžiną vardą,
ir minios glaudžias aikštėj,
rūstybėje susitvardę,
ir vizija ima aiškėt...

1990

BOKŠTAS

Šventoji Barbora,
vidurnaktį prie televizijos bokšto
suklupus sniege kruvinam —
šūvių griausmas į tamsą parblošk,
jie puola už laisvę po tankais,
bet jų nebeužgali budeliai,
jie rankom susitveria vėl su gyvaisiais,
kasnakt jie čia budi —
kris ašaros grūdus į gedulo žemę,
snieguotą, išmaltą,
šventoji Barbora,
ir šių kankimų pagaitė,
Tavo malda
dangus išsklausys,
kaip krikščionė iš gailėsčio ir pagarbos
jų kančiai
mirties valandoj neapleisk jų,
šventoji Barbora...

1991

ISLANDIJOS GATVĖ

Balta žuvėdra
spindesy pajuodusių pavasario kiemų —
laukinė siela vėjyje,
pasveikinus klyksmu šaižiu, kimiu,
apakina šviesa
pro žeidžiančias skeveldras geležinės uždangos,
jau ritas nuo aukštų salos uolų
atšiaurios plėšrios bangos uždamos,
iš nuotolio jaučiu,
kaip griūna ledinuoto vandenyno vilnys
į šaltą gūdžią gatvę
purvino Rytų Europos perlo — Vilniaus.

1991

KOVO SAULĖS BLIZGESY

Ant sprogstančios akacijos sučiulbo zylė,
tokia geltona kovo saulės blizgesy,
giesmėj lyg šiltame auksiniam spinduly
jaučiu pulsuojant gyvastį —
šviesos dailyras
ir mano drumzlinas nervingas sakiny
dar išiterps, putotoms sąnašoms išnykstant,
o kad nebūtų žodis žeidžiantis ir tiesmukas,
švies mėlynas dangus, nuskaidrintas vilties.

1992

* * *

Auksinis Velykų kiaušinis mergytės delne,
diena darganota šalta
su viltim kasdiene,
jau švinta dangus, —
nors giesmė dar dusli ir prikimus,
skaistus kaip auka
bus pavasario Priskėlimas.

1992

(Iš naujausio eilėraščių rinkinio *Pilkas
šiaurės namas*, Vilnius: „Vilties“ spaustuvė,
1994)

Raimundo Katiliaus ir Leonido Dorfmano koncertai Amerikoje

DALIA KUČENIENĖ

Draugo skaitytojams nebereikia pristatyti šių dviejų menininkų smulkios biografijos, nes jau ne pirmą kartą atvyksta su koncertais į Ameriką. Tačiau verta stabtelėti prie meninio įnašo trejų metų laikotarpiu Amerikos žemynė — atliktą daugiau kaip trisdešimt koncertų, iš pagrindų amerikiečių publikai, nes tik penki iš jų vyko lietuvių salėse. Galima teigti, kad nei vienas kitas Lietuvos menininkas, šiuo atveju smuikininkas, nėra taip aktyviai pasitarnavęs Lietuvos kultūros puoselėjimui tiek savame krašte, tiek užsienyje. Kai reikia reprezentacinio menininko atstovauti kraštui — pirmiausias žvilgsnis bei prašymas būna Raimundui Katiliui. Jam teko groti ne tik prezidentams, karaliams, karalienėms, bet ir pirmam praskinti kelią netikėtose vietovėse, kaip, pvz., pernai pirmą kartą groti buvusiose KGB baidiose patalpose Vilniuje, kuriose dabar yra tautos genocido muziejus. Gera būti savu pas savuosius, tačiau kai kuriems yra lemta būti ir savo tautos kultūros, meno atstovais. Katiliaus talento dovana, virtuoziškas nėra atsistatinti, jis tai siekė ir pasiekė per disciplinuotą darbą bei atsakomybės jausmą savo pasirinktai profesijai. Seniai stebina jo rėkinių aktyvumas; kur slypi ta žaivališkos energijos, kame tiek dinamiškos tėkmės?

Viename iš vėliausių laišku Katilius rašė, kad „muzika yra toks daiktas, kurio negalime padaryti amžinai, tai ne stalias ar kėdės. Ji reikalauja pastovaus atsinaujinimo ir, žinoma, koncertų [...] o kartais nebologai, kai ir mirtis pasižiūri tau į veidą, paskui į veidrodį mažiau žiūri“. Taip mąsto žmogus, kuris jaučia atsakomybę duotu laiku — atiduoti savo maksimumą.

Šių metų kovo-balandžio mėnesį vėl planuojama serija koncertų, kurie vyks kone kas antrą viešą dieną. Jais daugiausia rūpinasi, Green Oaks, Michigan, miestelyje gyvenantis Emilijus Holenderis ir atskirų koncertų iniciatoriai bei rengėjai. Lietuvių menas suvokiamas per pilvą. Galit tikėt — galit ne, bet pabandyt — visada. Todėl ir kilo mintis surengti tokią parodą, kuri nenuskriaustų ir mėgstančių skaniai pavalgyti. Parodoje gali dalyvauti ne tik pripažinti dailininkai, muzikantai ar literatai — svarbiausia nepraleisti progos dalyvauti parodoje, kuri vadinasi „Sumuštinis“ ir vyks balandžio 2 dieną 6 val. vak. Algimanto Kežio „Galerijoje“, 4317 South Wisconsin Avenue, St. Louis, Illinois 60402, ir veiks iki kitos dienos, kol užsidarys.

Sumuštinis galima pateikti vegetariškus, tikrus, kvėpančius, skančius, didelius, pakabinamus, siuončius voke, skraidančius, su rankena arba kokybės ženklą, skirtus keliems asmenims iš karto... Galima lipdyti iš molio ar numegzti iš siūlų, sumeistravoti iš medžio ar metalo — o gal ir iš dolerių... Medžiaga nesvarbu. Gali būti ir objekto fotografija arba aprašymas: atseit pateikti konceptualų variantą. Netgi padainuoti ar pagroti apie sumuštinį.

Svarbiausias šios akcijos uždavinys — įskelti kūrybinę kibirkštį netgi tiems, kurie net neįtaria turį kūrybinių sugebėjimų, ir tuo pačiu suartinti žiūrinčiųjų ir kuriančiųjų interesus per sumuštinį...

Neseniai susibūrę menininkai Čikagoje nutarė, kad geriausiai menas suvokiamas per pilvą. Galit tikėt — galit ne, bet pabandyt — visada. Todėl ir kilo mintis surengti tokią parodą, kuri nenuskriaustų ir mėgstančių skaniai pavalgyti. Parodoje gali dalyvauti ne tik pripažinti dailininkai, muzikantai ar literatai — svarbiausia nepraleisti progos dalyvauti parodoje, kuri vadinasi „Sumuštinis“ ir vyks balandžio 2 dieną 6 val. vak. Algimanto Kežio „Galerijoje“, 4317 South Wisconsin Avenue, St. Louis, Illinois 60402, ir veiks iki kitos dienos, kol užsidarys.

Sumuštinis galima pateikti vegetariškus, tikrus, kvėpančius, skančius, didelius, pakabinamus, siuončius voke, skraidančius, su rankena arba kokybės ženklą, skirtus keliems asmenims iš karto... Galima lipdyti iš molio ar numegzti iš siūlų, sumeistravoti iš medžio ar metalo — o gal ir iš dolerių... Medžiaga nesvarbu. Gali būti ir objekto fotografija arba aprašymas: atseit pateikti konceptualų variantą. Netgi padainuoti ar pagroti apie sumuštinį...

Svarbiausias šios akcijos uždavinys — įskelti kūrybinę kibirkštį netgi tiems, kurie net neįtaria turį kūrybinių sugebėjimų, ir tuo pačiu suartinti žiūrinčiųjų ir kuriančiųjų interesus per sumuštinį...

Raimundas Katilius ir Leonidas Dorfmanas

menininkų gyvenime?

— Nepriklausomybė pirmiausia davė nepriklausomumą. Nepriklausomumą nuo Maskvos koncertinių ir meninių organizacijų, laisvesnį judėjimą po pasaulį ir daug laisvesnius kontaktus tarp žmonių.

Menininkų žanrai skiriasi; tatrai, dideli kolektyvai, pavieniai solistai, pop muzikos atstovai ir t.t. Dideliais vienetais, kaip sakysim filharmonija, rūpinasi jos direktoriai G. Kievišas, jie duoda didelį pelną ir juos daug paprasčiau organizuoti. Deja, pavieniais atlikėjais, o taip pat mažais kolektyvais, kvartetais, duetais ir panašiai daugiausia rūpinasi patys atlikėjai. Tai užima daug laiko ir jėgų, nes menedžerystės ar agentūros institucijos kol kas

Lietuvoje neturime.

— Jūs gyvenate turbūt daugiausia iš lagamino, nes vos grįžtate namo ir vėl skrendate. O dabar vėl į Ameriką?

— Taip, bet negalime užsiklęsti tik savoje kultūroje. Taip yra dailėje, literatūroje, kine ar muzikoje, nes kiekvienas kontaktas yra praturtinimas ne tik savęs, bet ir publikos, o lietuviams Amerikoje bei amerikiečiams publikai koncertuoti yra didžiulė garbė, ir jeigu tai pavyksta, Amerika sužino apie kitų šalių kultūrą ir taip kartais pelnime simpatijų mūsų kraštui. Apskritai menininkai neša didelę atsakomybę, nes jie kaip individai kuria savo tautos kultūrą... Laimėti publika yra nelengva, tai

vis pakartojtu, nes reikia taip paveikti klausytoją, kad jis norėtų sugrįžti ne tik antrą kartą, bet ir daugelį kartų, jausdamas, kad kiekvieną kartą suvokė kažką naujo.

Koncertai Čikagoje, Indianapolis ir Michigane bus šie: Kovo 16 d., 5 val. p.p. Harold Washington Library, 400 South State Street. Įėjimas nemokamas. Tel. 312-747-4999.

Kovo 18 d., 7 v.v. American Hellenic Cultural Center, Michigan, Interstate 94 ir Route 12. Tel. 616-756-2032.

Kovo 23 d., 8 v.v. Charleston. Tel. 616-756-2032.

Kovo 25 d., 7 v.v. La Porte Symphony Orchestra, Presbyterian Church. Indiana ir Kingsbury

Avenue, La Porte, Indiana. Tel. 219-325-0666.

Kovo 26 d. Leonido Dorfmano solo koncertas Lietuvių evangelikų liuteronų Tėviškės parapijoje. 6641 So. Troy. Telef. 312-776-4301.

Kovo 27 d., 8 v.v. Butler universitete, 4600 Sunset Avenue, Indianapolis, Indiana. Tel. 317-283-9231.

Kovo 31 d., 7:30 v.v. Lietuvių dailės muziejuje, 511 East 127 Street, Lemont, Illinois. Tel. 708-257-2034. Religinis koncertas.

Balandžio 1 d., 12 v. p.p. koncertas vaikams. Pasaulio lietuvių centre, Lemonte.

Balandžio 1 d., 6 v.v. Lietuvių evangelikų liuteronų Tėviškės parapijoje. Religinis koncertas.

Balandžio 2 d., 3 v. p.p. Lunar. 2827 North Lincoln. Tel. 312 FAR-MOON.

Balandžio 6 d., 7 v.v. Oak Brook Club, 2 Oak Brook Club Dr.

Balandžio 8 d., 4 v. p.p. Jaunimo centre, Čikagoje. Rengia „Saulutė“. Tel. 708-537-7347.

Balandžio 9 d. 3 v. p.p. Lunar. Leonido Dorfmano solinis koncertas.

Apie smuikininką Katilių ir pianistą Dorfmaną muzikos kritikas R. Žigaitis po vieno jų koncerto rašė: „R. Katiliaus fenomenas seniai stebina [...] skirtingi abiejų atlikėjų charakteriai, temperamentas. Katiliui būdingas aktyvus muzikavimo stilius su dideliu temperamentu [...] Dorfmanas santūresnis, susikaupeęs, nors iš vidaus sklinda ne mažesnė meno jėga. Abu atlikėjai muzikavo kaip vienas.“

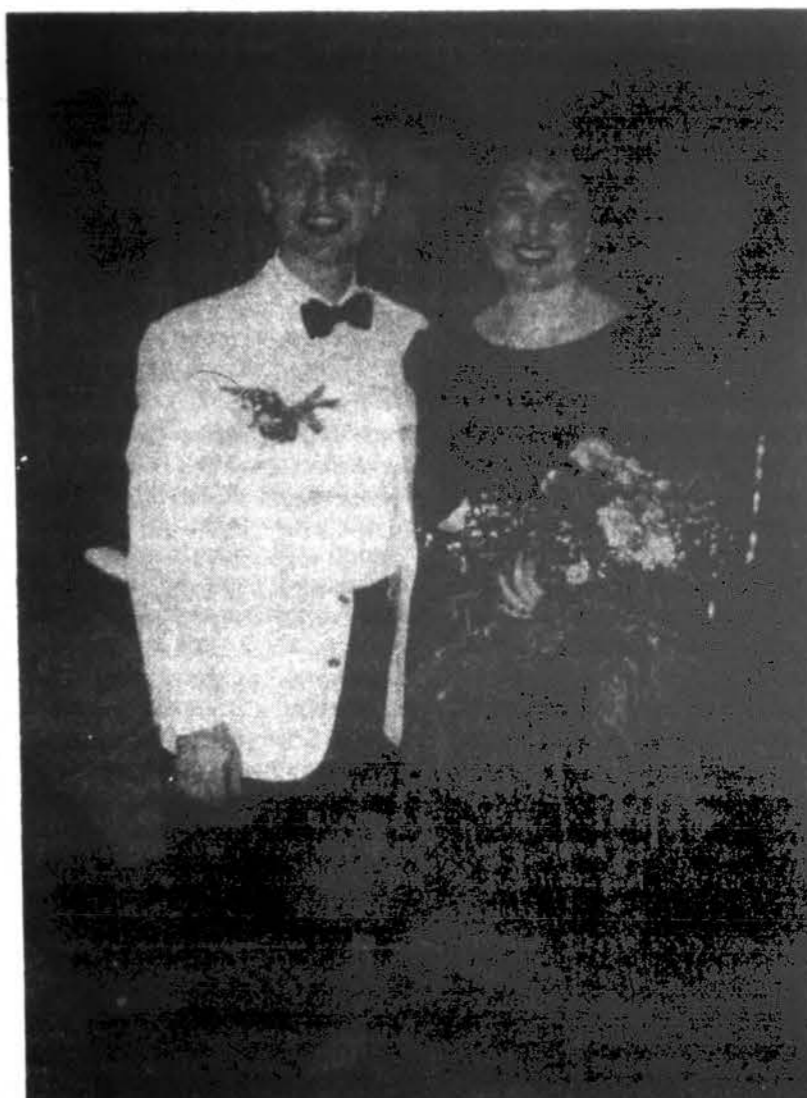
Panašiai jie buvo įvertinti ir amerikiečių kritikų po praėjusių metų koncertų. Lietuviškoji visuomenė nuosirdžiai kviečiama dalyvauti, skirti dėmesį ir laiką šiems menininkams.

Naujos knygos

VLADAS JAKUBĖNAS. STRAIPSNIAI IR RECENZIJOS. Vilnius: Lietuvos muzikos akademija, 1994. Du tomai, 1,195 puslapių. Kaina — 30 dolerių, persiuntimas — 4 doleriai. Galima įsigyti pas L. Venclauskienę, 7035 South Fairfield Avenue, Chicago, IL 60629.

Praėjusių metų pavasarį Lietuvoje buvo švenčiama Vlado Jakubėno gimimo 90 metų sukaktis. Tuo pačiu metu pasirodė dr. Loretos Venclauskienės sudaryta ir Muzikos akademijos išleista šio žymaus lietuvių muzikos kritiko ir kompozitoriaus raštų rinktinė — didelis dviejų tomų leidinys. Jis liudija turtingą muzikinį gyvenimą nepriklausomoje Lietuvoje prieš Antrąjį pasaulinį karą ir nepakartojamai savitą gyvenimo pobūdį lietuvių išėivijoje egzodo laikotarpiu.

Du Lietuvos Muzikos akademijoje dirbantys muzikologai — profesorius, habil. dr. Algirdas Jonas Ambrazas ir dr. Ona Narbutienė buvo raštu pateikę nuomonę, kreipimąsi knyga išleisti. Jie teigė: „Susipažinę su muzikologijos daktarės Loretos Venclauskienės sudaryta knyga — rinkiniu V. Jakubėnas. Straipsniai ir recenzijos priėjome išvadų: L. Venclauskienės parašytas išsamus įvadinis straipsnis „Vlado Jakubėno gyvenimo ir kūrybos metmenys“ pasižymi profesionalumu ir patrauklia forma. Straipsnis labai informatyvus, jame pateikta daug naujos, muzikinei visuomenei mažai žinomos medžiagos. Autorė sugebėjo palyginti nedideleje studijoje nupiešti ryškų V. Jakubėno — žmogaus ir kūrėjo paveikslą, charakterizuoti iškiliausius jo kūrinius. Leidinį svariai papildė kruopščiai surinkta V. Jakubėno bibliografija ir diskografija. [Pastarąją sudarė Vytautas Strolia.]

Virginija Bruožytė-Muliolienė su akompaniatoriumi Michael Borowitz po koncerto 1994 m. vasario 26 d. Dievo Apvaizdos parapijos kultūriname centre, Detroito.

Jono Urbano nuotrauka

Virginijos Bruožytės-Muliolienės koncertas Detroito

Dievo Apvaizdos parapijos Detroito Švietimo komitetas vasario 26 dieną surengė solistės Virginijos Bruožytės-Muliolienės dainų ir arijų koncertą. Virginija gimusi ir augusi Australijoje. Muzikos mokslus baigė Australijos Melbourne universitete. Australijos lietuviams ruošiant VI Pasaulio lietuvių jaunimo kongresą 1986 metais, rengėjai pasiuntė vokalinį vieneta „Svajonių aidai“ koncertuoti Amerikoje. Jų koncertas įvyko ir Detroito, 1986 m. gruodžio 28 dieną. Koncertuojant Clevelande, Virginija susipažino su Jonu

landą. Čia Virginija toliau gilino muzikos studijas ir įtraukė į kultūrinį gyvenimą. 1993 metais laimėjo Alice Stephens stipendijų konkursą. Sekmadienį, vasario 26 dieną, jos švelnus soprano balsas žavėjo negausų Detroito muzikos mitytojų būrelį. Virginija padainavo net 29 dainas ir dalyvių buvo pagerbta atsisojimu. Virginijai Muliolienėi akompanavo pianistas Michael Borowitz, kuris taip pat paskambino du solo numerius. Marija Jankauskienė padėjo solistams ir dalyviams. Koncerto pelnas skiriamas lietuviškų knygų siuntoms ir Troškūnų parapijos knygyną išlaikyti nuolatiniame gyvenime į Cleve-

landą. Čia Virginija toliau gilino muzikos studijas ir įtraukė į kultūrinį gyvenimą. 1993 metais laimėjo Alice Stephens stipendijų konkursą.

Sekmadienį, vasario 26 dieną, jos švelnus soprano balsas žavėjo negausų Detroito muzikos mitytojų būrelį. Virginija padainavo net 29 dainas ir dalyvių buvo pagerbta atsisojimu. Virginijai Muliolienėi akompanavo pianistas Michael Borowitz, kuris taip pat paskambino du solo numerius. Marija Jankauskienė padėjo solistams ir dalyviams. Koncerto pelnas skiriamas lietuviškų knygų siuntoms ir Troškūnų parapijos knygyną išlaikyti nuolatiniame gyvenime į Cleve-

Nuomonės ir pastabos

Dėl pagarbos palaidotiesiems

Jūs vasario 18 dienos šeštadieniniame *Draugo* priede pranešėte labai įdomių žinių apie profesorių Praną Dovydaitį, atsiųstų jo šeimos. Viešpatie Dieve, kaip baisu, kad ant tokių garbingų žmonių palaidojimo vietų komunistai garžus pastato... Kaip išniekina visų tautų iškilius žmones — kankinius... Parašykite į Lietuvą, kad lietuvių pareikalautų tokius garžus nugriauti ir tas vietas padaryti gražias, papuoštas, ramybės — poilsio — atminimo ir pagerbimo vietas. Turi toj vietoj pastatyti paminklą — kryžių ir įrašyti visų pavardes, kurie ten nukankinti ir toje vietoje palaidoti drauge su prof. Dovydaičiu. Ten yra daug garbingų žmonių, kariškių, ir ne tik lietuvių, bet ir kitų tautų.

Pagrindinę leidinio dalį sudaro paties V. Jakubėno tekstai: Lietuvos ir JAV periodinėje spaudoje skelbti probleminiai ir kritikiniai straipsniai.

Kadangi V. Jakubėnas buvo žymiausias tarpukario metų muzikos kritikas Lietuvoje, mūsų nuomone jo literatūrinio palikimo paskelbimas turi neįkainojamos reikšmės. Jis svarbus ne tik V. Jakubėno kūrybinei asmenybei pilnai suprasti, bet ir visai jo gyvenamojo laikotarpio lietuvių muzikos panoramai pažinti...“

Nemanau, kad kaulus galėtų atrinkti — ten toks pat kapas, kaip ir tuose, dabar atrastuose prie Vilniaus buvusio Tuskulėnų dvaro plotuose. Baisu... Rusija turi turėti dorą, tikinčių kapinių, kurie visas tokias vietas Rusijoje turėtų krikščioniškai pagerbti ir parodyti pasauliui.

Aš atsimenu, ką mano a.a. mama buvo pasakojusi. Virbalyje buvo senų, užmirštų kapinių vieta, kur žmonės ardavai ir daržus sodino, ir išarė žmonių kaulų senais rusų okupacijos — carų laikais. Tai seni žmonės atsiminė ne buvus kapines ir vietinė valdžia parašė carui laišką, klausdama ką daryti. Caras liepė tą vietą aptverti, pasodinti gražių medelių, krūmų, pridėti suoliukų, padaryti alėjas, gražias pieveles. Taip buvo toj vietoj padarytas miesto sodas, daugiau ten niekas nearė ir daržų nedarė. Šventą dieną ateidavo žmonės pasivaikščioti, pasišnekti ir ant tų suolelių pasėdėti. Sako, buvo svaru, šventa ir ramybė. Taip daro visi kultūringi žmonės. Jei taip darė caro valdžia, kai Rusija valdė Virbalį — Lietuvos žeme, tai tuo labiau dabartinė krikščioniška, demokratiška Rusijos valdžia turėtų pagerbti komunistų — čekistų nukankintų visų tautų garbingų žmonių palaidojimo vietas.

Ir jūsų prašau — malonėkite tai Lietuvos žmonėms pasakyti. E. Radzevičiūtė Chicago, Illinois

Viskas apie sumuštinį

Tiesa, negalima žiūrovams per nenorą siūlyti jų valgyti (kaip dažnai pasitaikydavo Lietuvoje) arba kitaip kaip prievarta. Jūs teisė susirasti žiūrova, tempti už skverno, įtikinti, kad Jūs „sumuštinis“ yra geras. Žodžiu, jauskimės visi kaip Amerikoje arba namuose.

Tiesa, negalima žiūrovams per nenorą siūlyti jų valgyti (kaip dažnai pasitaikydavo Lietuvoje) arba kitaip kaip prievarta. Jūs teisė susirasti žiūrova, tempti už skverno, įtikinti, kad Jūs „sumuštinis“ yra geras. Žodžiu, jauskimės visi kaip Amerikoje arba namuose.

Parodos metu iš karto vyks ir aptarimas, o gal ir apdovanojimas. Bus filmuojama ir fotografuojama. Ir tai bus tiltas į kitas parodas, kurios vyks ateityje gal jau kitu pavadinimu. O gal taps ir tradicija. Taigi nepraleiskime puikių progos po Juokų dienos dalyvauti Pirmojoje konceptu-alaus (beje, bus ir alaus) meno parodoje, kurios vardas „Sumuštinis“. Sėkmės visiems! Alvydas Pakarklis

Alvydo Pakarklio grafika